KONEYRITTÄJÄT

Lausunto 19.10. 2021

Maa- ja metsätalousvaliokunta
mmv@eduskunta.fi

Asia: **Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi metsätuhojen torjunnasta annetun lain muuttamisesta ja metsätuhojen torjunnasta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta**

Koneyrittäjät ry haluaa lausua yllä mainituista lakimuutosesityksistä seuraavaa:

Koneyrittäjät näkevät tärkeänä, että metsien terveydestä pidetään huolta ja että olemme siinä asiassa riittävän proaktiivisia. Metsiin perustuvat puunjalostuksen ja energiantuotannon arvoketjut ovat koneyrittäjien liiketoiminnalle elintärkeitä. Siksi on tärkeää, että näiden arvoketjujen toimintaympäristö pidetään kilpailukykyisenä. Siinä terveet hyväkasvuiset metsät ovat olennaisessa roolissa. Ilmastonmuutos muuttaa kasvuympäristöä Suomessa toisaalta lisäten mm. metsien kasvua, mutta myös lisäten metsätuhojen riskiä. Ilmaston lämmetessä etenkin kuivuudelle alttiiden kasvupaikkojen järeät kuusikot ovat vaaravyöhykkeessä. Saksassa ja Tsekissä olemme nähneet, mitä kaarnakuoriaistuhoepidemiat ovat saaneet aikaiseksi. Hetkellisesti ne ovat toki lisänneet koneurakointipalveluidenkin kysyntää aina Suomessa saakka, mutta liiketoimintaympäristön vakauden kannalta tuhot ovat yleensä haitallisia.

Metsätuholain tarkoituksena on metsien hyvän terveydentilan ylläpitäminen ja metsätuhojen torjuminen. Parhaiten laajojen hyönteistuhojen estäminen tapahtuu siten, että tuhohyönteisten kannat pidetään riittävän alhaisena ja ylläpidetään puiden elinvoimaa. Siksi todetaan, että metsien hyvän terveydentilan ja kasvukyvyn ylläpitäminen edellyttää entistä tehokkaampia toimia metsätuhojen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi. Tarkoituksen toteutumiseksi lailla pyritään varmistamaan, että metsänkäsittelyssä, puunkorjuussa ja puutavaran varastoinnissa ei heikennetä metsien terveydentilaa.

Metsätuholaki vaikuttaa lähinnä elollisten tuhotekijöiden ennaltaehkäisyyn. Tuhojen välttämiseksi olisi oleellista miettiä ja hyödyntää myös metsien kasvatuksen ja käytön erilaisia ja monipuolisia menettelyjä, jotta sekä elollisten metsätuhojen että myös myrskyistä, sadannasta etenkin lumesta ja paloista aiheutuvat tuhot saadaan pidettyä kurissa. Ilmastonmuutos lisännee juurikin näiden muiden tuhojen merkitystä, eikä metsätuholaki pureudu niihin. Tutkimusten mukaan tehokkaita keinoja tuhojen välttämiseksi ja vaikutusten vähentämiseksi ovat sekapuuston lisääminen ja harvennusten tekeminen ajallaan. Lisäksi metsien kiertoajan lyhentäminen alentaa tuhoriskiä. Digitalisaatiota hyödyntäen voidaan vähentää entisestään vaikkapa puunkorjuun haittoja maaperälle ja puustolle.

Lisäksi lienee syytä tarkastella asiaa kokonaisuutena. Tavoitteena on toisaalta pitää metsät hyväkasvuisina ja terveinä, toisaalta lisätä monimuotoisuutta ja lisäksi ylläpitää ja jopa vahvistaa metsien hiilinielua. Keinot näiden tavoitteiden saavuttamiseksi voivat olla jopa ristiriitaisia, jos tarkastellaan yhtä tavoitetta kerrallaan kuten tässä tapauksessa metsätuhojen kurissa pitämistä. Siksi olisi tärkeää pitää kokonaiskuva mielessä.

Sitratie 7, 00420 Helsinki
puh. 040 900 9410, fax (09) 563 0329
etunimi.sukunimi@koneyrittajat.fi
www.finnmetko.fi, www.koneyrittajat.fi

Lakimuutosesityksen nykytilaa kuvaavassa osiossa todetaan kaarnakuoriaistuhojen osalta, että 2010-luvulla Keski-Euroopan maissa on ollut vuosia, joina kirjanpainajan takia hakatun puuston määrä on ylittänyt teollisuuden tarpeisiin hakatun puuston määrän. Todettakoon, että tuhohakkuistakin kertynyt puu on pitkälti käytetty teollisuuden (metsä- ja energiateollisuus) tarpeisiin. Tässä tarkoitettaneen sitä, että tuhohakkuiden volyymi suhteessa ”normaaliaikojen” terveiden puiden teollisuuspuuhakkuun määrään verrattuna on ollut jopa isompi. Ja siksi mm. raakapuu vienti Saksasta Kiinaan ampaisi lähes nollatasosta noin 10 miljoonaan kuutiometriin parissa vuodessa.

Kaarnakuoriaistuhojen torjunta
Kaarnakuoriais- ja ytimennävertäjätuhojen riskin pienentämiseksi ehdotetaan, että puutavaran kesäaikaisten varastojen poiskuljetuksen aikarajoja aikaistetaan. Poiskuljetusaikojen muutoksella on taustalla vankkaa tutkimustietoa ja muutokset sinällään perusteltuja. Tähän liittyy olennaisesti se, että poiskuljettamiseen liittyvää vyöhykejakoa (A,B,C) muutetaan siten, että A-vyöhykkeen raja siirtyy pohjoisemmaksi. Tämä muutosesitys perustuu Luken tutkimukseen ja vaikuttaa sen tulosten perusteella sangen hyvin perustellulta. Huomattava on , että muutos tehdään asetustasolla. Toki on huomattava, että muutokset aiheuttavat puunhankinnan logistiikkaan kuusikuitupuun osalta tutkimuksen mukaan 0,4 - 1,4 prosentin kustannuslisän, mikä heikentää metsäteollisuuden kilpailukykyä. Muutos on omiaan vaikuttamaan myös koko vuoden puunkorjuun ja puunkuljetuksen rytmiin, millä on vaikutusta esimerkiksi työvoiman tarpeeseen sekä työntekijöiden lomien järjestämisiin. Kesäaikaisen korjuun aikaikkunoiden kiristäminen on omiaan lisäämään kausivaihtelua.

Männyn kesäaikaisten varastojen minimikoon nosto
Lain muutosesityksessä esitetään männyn kesäaikaisten varastojen poistamisen rajana olevan varaston maksimikoon suurentamista. Esityksen taustalla on hyvä Luken tekemä tutkimus ja sen perusteella männyn kesäaikaisten varastojen maksimikoon nostaminen 20 kuutiometristä 50 kuutioon on perusteltua ja sillä on positiivisia vaikutuksia etenkin energiapuun hankintaketjuun.

Juurikäävän torjunta
Lakimuutoksen nykytilan kuvauksessa todetaan juurikäävän torjunnasta, että juurikäävän torjunnan maantieteellinen rajaus on nykyisellään tarkoituksenmukainen, mutta että vapaaehtoinen kantokäsittely voi kuitenkin olla perusteltua myös parhaiten tuottavissa rajan pohjoispuolella sijaitsevissa metsissä. Tässä yhteydessä on todettava, että kantokäsittely vaatii erityisvarustelua koneisiin ja muitakin järjestelyjä käytännön työn toteutuksessa; mm. torjunta-ainelogistiikka työmaalle, omavalvonta, laitteiston huolto, raportointi, laskutus. Juurikäävän torjuntarajan ulkopuolella operoivilla yrityksillä ei tarvitse olla kantokäsittelyyn sopivaa kalustoa eikä perehtyneisyyttä. Siksi tällä alueella ei ole toiminnallisesti ja taloudellisesti järkevää tehdä kantokäsittelyä vain joillakin harvoilla metsänkasvatuksellisesti kannattavilla kohteilla, koska siihen ei ole luotu koneyrityksissä fasiliteetteja. Ehdottomasti parempi menettely on se, että kantokäsittely on rajatulla alueella joko vallitseva menettely taikka sitä ei tietyllä alueella tehdä ollenkaan. **Yksittäisten leimikoiden valinta kantokäsittelyalueen ulkopuolella torjuntatoimien kohteeksi ei pääosin ole järkevää**.

Tutkimuksen perusteella on voitu todeta juurikääpää esiintyvän myös turvemaiden männiköissä. Täten männynjuurikäävän torjunnan eli kantokäsittelyn laajentaminen turvemaille voi vaikuttaa tuhojen ennaltaehkäisyn näkökulmasta katsottuna perustellulta. Männynjuurikäävän aiheuttamat tappiot metsänomistajille arvioidaan perusteluissa olevan vuodessa kaikkiaan 5-10 miljoonaa euroa. Tästä vain osa koskee turvemaita. Olisi hyvä tietää juurikäävän aiheuttamien tuhojen määrä turvamaiden männiköissä, jotta voidaan arvioida tuhojen ennaltaehkäisyn taloudellista järkevyyttä. Torjunnan laajentaminen koskemaan turvemaita laajentaa kantokäsittelyn pinta-alaa Luken arvion mukaan noin 27 600 hehtaaria

vuodessa. Markkinoilta saatavan tiedon perusteella kantokäsittelyn kustannuksen voidaan arvioida olevan metsänomistajille vähintään 70 €/ha. Se joko laskutetaan metsänomistajalta erikseen tai se on huomioitu puun kantohinnassa. Täten **turvemaiden männiköiden ottaminen mukaan kantokäsittelyn piiriin maksaisi metsänomistajille vähintään 1,9 miljoonaa euroa vuodessa. Todellinen kustannus on isompi**. Ennen torjunnan laajentamista turvemaille olisi tutkittava, miten juurikääpä on ensinnäkin levinnyt turvemaille ja miten se siellä leviää. Olisi selvitettävä, mikä on kantokäsittelyn vaikutus ja vaikuttavuus juurikäävän leviämisen hidastamisessa tai estämisessä turvemailla. Metsätaloudelle vuosittain syntyvä kustannus vaikuttaa jopa merkittävästi suuremmalta suhteessa haitan ehkäisemisestä saatavaan hyötyyn. Lakimuutoksen nykytilan arvioinnissakin esitetään; *" Männyntyvitervastaudin osalta ei tarkasti tiedetä missä määrin ja millä nopeudella juurikääpä leviää kannosta tai puusta naapuripuuhun turvemaiden männiköissä. Tämä vaikeuttaa juurikäävän aiheuttamaa taloudellista menetyksen ja kantokäsittelyllä saatavaa hyödyn arviointia."* Taloudellisten vaikutusten kuvauksessa esityksessä todetaan; "*Kokonaishyötyjen arvioidaan kuitenkin olevan lisäkustannusta merkittävämmät*". Tämän tueksi ei kuitenkaan ole faktoja. **Täten kantokäsittelyn laajentamisesta turvemaille <u>tässä vaiheessa</u> pitäisi luopua ja tutkia asiaa lisää.**

Juurikäävän torjunnan laajentaminen turvemaiden männiköihin todetaan aiheuttavan kustannuksia levityksen tekeville yrityksille vain vähän. Perusteluna esitetään, että uudet alueet sijaitsevat jo olemassa olevien toiminta-alueiden sisällä ja siksi ylimääräisiäkustannuksia ei synny. Siltä osin havainto on oikea, että koneyrityksen ei tarvitse hankkia uutta kantokäsittelylaitteistoa taikka opetella uutta palvelua, mutta on todettava, että **kantokäsittelykohteiden laajentaminen turvemaille lisää torjuntatoimiin käytetyn työajan määrää yrityksissä.** Ja koska kantokäsittely on historiallisista syistä johtuen huonokatteista taikka jopa tappiollista puunkorjuuseen kytkettyä pakollista palvelua koneyrityksille, niin tätä kautta laajentamisella on toiminnan kannattavuutta heikentävä vaikutus. Viimeisimmän puunkorjuuyritysten kannattavuusselvityksen mukaan yritysten palkkakorjattu liikevoitto vuodelta 2020 oli -0,4 prosenttia (mediaani).

Helsingissä 19.10.2021

Koneyrittäjät ry

Simo Jaakkola
varatoimitusjohtaja

Koneyrittäjät ry on runsaan 2000 energia-, maarakennus- ja metsäalan koneyrittäjän valtakunnallinen yrittäjä- ja työnantajajärjestö. Koneyrittäjät työllistävät metsäalalla välittömästi itsensä lisäksi yli 5 000 työntekijää.